

két lépésnyi távoból nézve teljesen elmosódik, s nem csoda, hogy azután az illető a fán annak megrepedezett kérgénél egyebe nem lát.

Ámde nem szeretném, ha ezen előbbi megjegyzésemből valaki azt hozná ki, hogy ez megrovás, és hogy az csak az erdészembert illeti meg: mert vonatkozhatik az még entomologusra is. Tavaly, hogy a husvéti ünnepeket Berlinben töltöttem, egy ottani hírneves rovarász-társunkkal kimentem egy délután a berlini híres Thiergartenbe úgy bogarászni. A Bellevue Allée-n, a Charlottenburgi Chaussée-től DK.-re eső részen lévő öreg tölgyek DNy.-ti oldalán mindenütt bőven találtam e paizstetűt. A nálamnál jóval idősebb német rovarász-társam, kinek nemcsak az exotikus lepkék irodalmában szép hírneve van, hanem ismeretesek egyéb apró dolgozatai is (pl. gyökértetvekről, sáskákról), ezt a paizstetűt még nem ismerte, pedig — mint ő maga mondta — a Thiergartenben megfordult évente 4—5-ször is. „Ez nagyszerű! Erről nekünk közösen kell írunk!” volt a német társam enuntiuma és csak az ég őrzött meg tőle, hogy tényleg nem kellett erről — németü írnom.

Mínhogy tehát ez a paizstetű annyira el van terjedve, akkor ha az veszedelmes volna, annak vészes nyomai mostanáig bizonyára napvilágra kerültek volna. Az pedig — a mennyire a világ-irodalom erről számot ad — még nem történt sehol sem. S adja Isten, hogy ne is történjék, mert ellenségünk van úgyis elég.

Hogy rossz talajban álló fákon nemcsak a kései fakadás és a növekedés vesztesége jár a paizstetvek nyomán, az bizonyos; de hát ez nemcsak a paizstetű, hanem minden rovarnak a kísérője s így tévedés volna, hogy ha ezt a káros állapotot csak a paizstetűnek tulajdonítanók.

Jablonowski József.

A magyar lepke-fauna gyarapodása 1898-ban.

I

Annak a buzgalomnak, melyet zoologusaink, és kivált entomologusaink a hazai fauna felkutatásában az újabb időben tanúsítanak, és a melyet a Természettudományi Társulat fauna-katalogusának eddig megjelent részei, valamint — bátran kimondhatom

a Rovartani Lapok újra megindítása még fokozott: újabb bizonyosságát látjuk, ha az 1898-ki év folyamán ismeretessé vált s a lepkék fauna-katalógusában fel nem sorolt lepkefajok és fajváltozatok fölött szemlét tartunk.

Az 1897-ki szaporulatról összeállított kimutatásom (l. R. L. V. 67. és 90. l.) szerint a magyar Macrolepidopterák száma 1389 fajra és 373 fajváltozatra rúg. Ezt a számot növelik azok a lepkefajok, melyek magyar honosságát a lefolyt évben állapították meg.

A legnagyobb contingenszt e tekintetben az erdélyrészi megyék szolgáltatják, a melyek lepke-faunájának kritikai jegyzékét dr. Czekelius Dániel nyújtotta (l. R. L. V. 154.), kimutatván, hogy a Franzenau-féle gyűjteményben több faj és fajváltozat foglaltatik, a mely eddig figyelembe nem vétetett. Ezek a következők: *Lycæna Zephyrus Friv.* (Kisásziában, Görög- és Törökországban honos); *Lycæna Donzelii var. Hyacinthus H.-S.* (Hazája Kisázsia); *Hadena bicoloria ab. rufuncula Hw.* (mindenütt a törzsfaj mellett); *Orthosia pistacina ab. rubetra Esp.* (a törzsfaj közt); *Pseudophia illunaris Hb.* (eddig csak déli Francia- és Olaszországból); *Aspilates mundataria Cr.* (délkeleti Oroszország, Kisázsia, az Altai és Amur vidékéről ismeretes); és *Cidaria fluctuata ab. neapolisata Null.* Kimutatja továbbá, hogy *Erebia Evias Lef.*, melyet régebben a Vlegyászán fogtak, helyesen van meghatározva; különben csak az Alpesebben, Piemontban és a Pyreneusokban fordul elő. Ezekhez sorakozik két új faj, t. i. *Eugonia fuscantaria Hw.*, melyet Czekelius Nagyszebenben és Segesvárott fogott (eddig csak Anglia, Hollandia, északi Franciaország- és Sziléziából ismeretes) és *Argynnis Paphia ab. Anargyra Stgr.*, melyet Klement Róbert Előpatakon gyűjtött; ez a fajváltozat, melynek alsó szárnyán alul nincsen ezüst csík, Sziciliában és Kisásziában honos. Ellenben elmarad Franzenau adataiból: *Thecla ilicis v. aesculi Hb.* és *Psyche Grasilinella B.* (l. R. L. V. 154.)

Néhány új alkatot talált B o r d a n I s t v á n Hunyadmegyében (l. R. L. V. 140. l.). Ilyenek: *Papilio Machaon ab. immaculatus Schultze*, melynél a felsőszárny 7-ik sejtjében hiányzik a nagy fekete petty; *Pieris napi var. intermedia Kroul.*, átmenet a *var. bryoniae*-hez, de világosabb, Oroszországból írták le, de meg van Romániában és Bukovinában is; és *Pieris Callidice Esp.* a Retyezáton, különben az Alpesebben, a Pyreneusokban, a Rivierán és a Kaukázusban.

Beszterce-Naszód-megyében Tihuczán találta P á v e l J á n o s az *Epichnopteryx pulla var. Heringii Hein.* (R. L. V. 17.), melyet eddig

csak Németországból ismertünk. Ugyancsak *Pável* mutatta be a Természettudományi Társulat állattani szakosztályának 1898. decemberi ülésében a hazai faunára nézve új *Eupithecia gratiosata* H. S. két példányát, melyet 1898. július havában gróf Wass Béla Szt.-Gothárdon (Szolnok-Doboka m.) először fogott. Sokáig csak Szardiniából és Kis-Ázsiából volt ismeretes, míg 1895-ben *Caradja* A. Romániában is találta, sőt hernyóból is tenyésztette. (Iris IX. 98.) *Caradja* egyébiránt az *Erebia Medusa* var. *Procopiani* Horn. a Nagy Sándor-hegyen (Csik m.) is találta. (R. L. V. 155.) Ugyancsak Erdélyből kapta *Standfuss* M. a *Parnassius Mnemosyne ab. melaina* Hour. példányait. (Berl. Ent. Zeitschr. XXXII. 235.)

A Tenger melléken, Fiuméhez közel, *Ulrich* Ede fogott néhány érdekes fajváltozatot (l. R. L. V. 120. l.), úgymint: *Melitaea didyma* var. *Aristaeus* Bom. (Szicília, Korszika, Szardínia és Wiesbaden); *Pararge Megaera* var. *Tigelius* Bom. (Korszika, Szardínia), és *Pararge Egeria* forma *intermedia* (*vulgaris*). Ez utóbbinak törzsfaját *Egeria* L., a magyar birodalomban eddig nem észlelték; legújabban azonban kaptam Hunyad m. déli részéből egy példányt, mely olasz példányaimmal tökéletesen megegyezik.

Az ország északnyugati részéről, a nyitramegyei Tavarnokról is feljegyzendő néhány lepkealak, t. i. *Lycæna Baton* var. *panoptes* Hb., *L. Bellargus* var. *punctigera* Obth., *Deilephila euphorbiae* ab. *paralias* Nick. és *Setina Kuhlweini* Hb. Ezeket *Kelcsényi* Károlynak a Fauna-Katalógus részére kéziratban beküldött jegyzéke alapján vonakodtunk felvenni, minthogy azonban, daczára figyelmeztetésünknek nyomtatott jegyzékében is fentartja (l. R. L. IV. 125. l.), feltételesen el kell fogadnunk. Ellenben feltétlenül elfogadandó az *Aglia tau* ab. *nigerrima*, a hogyan *Bang-Haas* az ab. *ferenigra* Th.-Mieg (*lugens* Stdfs.) igen sötét példányait elnevezte; úgyszintén *Luperina virens* L., melynek egészen tipikus példányait *Nécsy* Istváé is fogta Bars- és Esztergom-megyében.

Ide tartozik még *Lycæna Corydon* ab. *confluens* Váng., melyet Kocsóczon (Trencsén m.) dr. *Vángel* Jenő fogott és elnevezett; és *Lophopteryx camelina* ab. *giraffina* Hb., melyet Pozsonyban *Bogsch* János fogott és jegyzékében fel is sorolt. Katalógusunkból tévedésből maradt ki.

Továbbá a *Tapinostola extrema* Hb. Staudinger szerint Ausztriában és Magyarországon előfordul, valamikor pedig Angliában és Németországban is találták; ugyancsak Staudinger szerint a

Heliopsis cora Ev. Sareptán, az Altáj hegységen és Szibérián kívül Magyarországon is előfordul.

A *Nola centonalis* Hb. var. *atomosa* Brem.-nek egy példánya található Staudinger gyűjteményében, a mely Mehádiáról került. (Caradja: Iris VIII. 76.) S ugyanott fogta Fauntaine Margit a *Lycaena Arion* var. *obscura* Frey egy példányát is. Nevezett angol lepkésznő ugyanis „Two seasons among the Butterflies of Hungary and Austria“ cím alatt leírja a londoni „The Entomologist“ 1898. 281. l. két évben való gyűjtéseit magyar területen, kivált Budapest és Herkulesfürdő környékén. Megjelent továbbá: „Bemerkungen zu Ungarns Schmetterlingsfauna“ Dahlsström Gyulától (Insekten-Börse 1898. 128.) ugyanez a részlet, mely a R. L. IV. kötetében is napvilágot látott; továbbá az „Entom. Zeitschrift“ XI. kötetében, „Beiträge zur Lepidopterenfauna der österreich-ungarischen Monarchie“ Viertl Adalbert-nek kissé bővített adatai, a melyek előbb a R. L. IV. és V. kötetében jelentek meg.

Ezen irodalmilag ismeretes adatok bővítéséhez járul néhány faj, melyet kézirati jegyzeteiben Anker Lajos felemlít, de a melyeket a fauna-katalógus összeállításánál tekintetbe nem vettünk; pedig állításai teljes hitelt érdemelnek már csak abból az okból is, mert jegyzeteit tisztán gyakorlati, üzleti célból a saját maga számára írta össze, hogy t. i. az illető fajokat hol és mikor foghatja. Ezen adatai a következők: *Sciapteron tabaniforme* var. *rhingiiforme* Hb. a Farkasvölgyben virágzó gyalogbodzán (Staudinger szerint délkeleti Európában és Kisázsiaiban honos); *Ino stitices* v. *Mannii* Ld. a Farkasvölgyben és Peszëren juniusban Scabiosán s egyéb virágokon és fűszálakon (különben Karinthia-, Dalmácia-, Görögország- és Közép-Spanyolországban honos); *Dianthoecia luteago* var. *argillacea* Hb., melyről Anker megjegyzi, hogy ifj. Kindermann Albert ily sötét alapszínű és rajzú példányt a Bánságban fogott (egyébként csak az Uralból és Kisázsiaiból ismeretes). A. Aigner Lajos.

A vértetű keresése, megismerése és irtása.

A vértetű csak az almafát támadja meg; kivételesen és nagyon ritkán a körtéfán vagy a galagonyán is akad. Az almafának csak fás részein élőszködik és pedig valamint a törzsön és annak ágain, úgy ezeknek az utóbbiaknak további elágazásain, a